וכולן. הפסולין: שקיבלו הדם. על מנת לאכול ולהקטיר ד) חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **אם יש דם הנפש.** עוד בבהמה יחזור הכשר ויקבל ויזרוק הכשר שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראויין לה ואין מחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה דכתיב המקריב אותו לא יחשב (ויקרא ז) בראוי להקרבה הכתוב מדבר: **יחזיר הכשר.** דלא מיפסיל בהכי ובפרק [ראשון] (דף יד:) שיינן ה) לה למאן דאית ליה הולכה שלא בראוי שמה הולכה למר ו) כדאית ליה ולאידך כדאית ליה: **נתנו.** הפסול על גבי הכבש או שלא כנגד היסוד כו': **יחזור הכשר ויקבל.** אי סבירא לן ז) ח) דפסול עושה שייריס אשמעינן האי תנא דשלא במקומו ואו כמקומו דמי לפיכך לא עשאן שייריס ואי סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי והויא לה זריקה גמורה בחלב פסול אשמעינן דאין פסול עושה שייריס ט): **גמ' ר"ג ורמינהו ושחט שחיטה בזר לשרה.** מדלא כתיב ושחט הכהן: **וכי מאין באת.** לומר שאריכה כהונה והלא לא נאמר בה כהן: **והקריבו הכהנים.** ומדכתיב בקבלה כהונה ובשחיטה לא כתיב לימד על השחיטה שכשרה בזר: **מה סמיכה בטהורים.** כדמפרש לקמיה: **מדרבנן.** שמא יגעו בבשר: **מאי שנא סמיכה.** דבטהורים מלאורייתא: **דכתיב לפני ה'.** ושחט

דמי ורמינהו ט)[1] וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים מ"מדרבנן ג) מ"ש סמיכה 'דכתיב לפני ה' שחיטה נמי הכתיב לפני ה' אפשר דעביד סכין ארוכה ושחיט סמיכה נמי אפשר דמעייל ידיה וסמיך קסבר י)ביאה במקצת שמה ביאה רב חסדא מתני איפכא וסמך ושחט מה שחיטה בטהורין אף סמיכה בטהורין מאי שנא שחיטה דכתיב לפני ה' דוחקין כל כך למהר והא דאמר בפרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פא:) כהן המשמש בטומאה אין אחיו הכהנים מביאין אותו לב"ד אלא מוליאין אותו חוץ לעזרה ומפצעין את מוחו בגיזרין ואו דווקא חוץ לעזרת ישראל אלא אף חוץ לעזרת נשים וחוץ לחיל וכי ה"ג נמי הוי ההיא דסוטה דקתני שלא בעזרה יב) והיו זקוקין להוליאה אף חוץ לחיל להר הבית דהא מפרש טעמא התם שמא תפרוס נדה וא"ת וכיון דטבול יום מותר בשאר יג) העזרה כדפרישית אמאי איצטריך לו למלורע בערב הפסח לדחות ד) עשה יגן בשאר הלכות ויכנס שם ידיו לבהונות וי"ל דלא אפשר משום דכתיב [ויקרא יד] פתח אהל מועד והיינו בשער נקור שהוא מכוון כנגדו ומיהו בקדשי קדשים לא אפשר ליה לטמא לשחוט בגילי העזרה [דשחיטתן] בצפון ולא משכחת פתח מכוון לגד הצפון כדמוכח בגמ' [לקמן לג.] למ"ד מרחק לפון דפריך ולעיבד פשפש ומשני הכל בכתב ולפירוש רבינו תם נמי דמפרש דטמא בעזרת נשים לא גזור מ"מ למ"ד מרחק לפון ושחיט יד) בסכין ארוכה עשריס ושתים אמה ואין לחוש בכך [הא דקאמר טו) דשחיטה כשירה בדיעבד ושמא יגעו בבשר נקט משום קדשים קלים וה"ר אפריס היה מפרש דמשכחת לה דשחיט טמא דרך גגין ועליות דלא נתקדשו ובסכין ארוכה למ"ד ביאה במקצת שמה ביאה אמאן יכול להכניס שם ידו ומיהו התינח בקדשים קלים שיכול לתלות הבהמה ולשחטה אבל בקדשי קדשים לא אפשר דבעינן שחיטה על ירך כדאמר לעיל בפרק שני (דף כו.) אם לא נאמר דעביד בסכין ארוכה מן העליה והגג עד הרצפה ולהאי פירושא לא תקשי טו) לו מיניה ממלורע שיכנס ידיו לבהונות דרך גגין ועליות ולא איצטריך לדחות עשה דהיאך יעלה לגגין יז) דרך הר הבית והחיל יח): **ת"ל והקריבו מקבלה ואילך מצות בהונה.** ואם תאמר תיפוק ליה מהיקישא דסמיכה ושחיטה דמה סמיכה בזרים אף שחיטה בזרים כדדרים ר"ש ברים הקומץ רבה (מנחות יט.) וי"ל דאי לאו דרשא דהכא הוה ממעטינן שחיטה מדכתיב תשמרו את כהונתכם דמשמע אפי' שחיטה בכלל ואע"ג דאיצטריך לן לעיל ספ"ק (דף יג.) והקריבו בני אהרן הכהנים לגז"ש שתהא בכהן כשר ובכלי שרת מ"מ דרש מיניה שפיר מקבלה ואילך מצות כהונה: **מאי שנא סמיכה דבטהורים דכתיב לפני ה'.** פי' בקונטרס דהיינו מדכתיב ושחט את בן הבקר לפני ה' וכיון דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה אין סמיכה מבחוץ ושחיטה מבפנים אלא אף הסמיכה מבפנים ואין טמא נכנס לעזרה והקשה הרב רבי יעקב דאורליינ"ש דבפ' בתרא (דף קיט:) משמע דכתיב בסמיכה גופה לפני ה' דקאמר דאין סמיכה בבמה משום דכתיב לפני ה' ואי לא כתב בה לפני ה' אלא מקרא דשחיטה הא שחיטה גופה ישנה בבמה והתם פירש בקונטרס דהיינו קרא דכתיב בפר כהן משיח ט) לפני ה' וסמך כ) ומיהו לקמן בשמעתין (דף לג.) משמע כפירוש הקונטר' דהכא דפריך למאן דאמר תיכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא מדתניא וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים ואי אמרת לאו דאורייתא בטומאין נמי משכחת לה משמע בהדיא דלא ידעינן סמיכה לפני ה' אלא משום דתיכף לסמיכה שחיטה וצריך לחוק ההוא דלקמן דפ' בתרא ומיהו יש לישב ההיא דלקמן בשמעתין משום ההיא יח) סוגיא כמאן דאמר ביאה במקצת לאו שמה ביאה דאי משום לפני ה' אפשר דמעייל ידיה וסמיך אבל אי אמרת תיכף לסמיכה שחיטה לא אפשר דמרחק יט) לפון ומיהו וסמך ושחט דכתיב גבי עולה דטעונה לפון דריש בתורת כהנים בפרשת ויקרא מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים ובהדיא דריש התם מקרא דלעיל דכתיב יקריב אותו ברצונו לפני ה' וסמך כ) מדכתיב ממש וסמך אבל לפני ה' דריש לפני ה' כא) ולא כפי' הקונטרס דפרק בתרא דדרים לה מקרא אחרינא דפר כהן משיח תדע דמפר כהן משיח היכי מצי למילף שאר סמיכות לפני ה' כב) שאני התם דקדושה חמורה היא לכך הוצרכו לומר דבר כשרה, אלא משום דלכתחילה פשיטא דאיכא קפידא, ואינהו סברי דמצוה לאהדורי אכהנים אע"ג דליתניהו הכא, ואורי להו שמואל דשעת הדחק כדיעבד דמי כה"ג דמה"ת בזר כשרה, שהויי מצוה לא משהינן. והארכתי בזה עוד בכ"מ, עיין רפ"ב דזבחים ובהגהותי לרא"ש ריש חולין ובתשובה כ"י (נחפ שמיס ליעב"ן ז"ל. רפ"ד דקידושין):

ומיהו ודאי (כמ"ד) [למ"ד] כמקומו דמי ע"כ אפסול קאי, וא"ת א"כ מאי איכפת ליה לר"ל מר"י אי פסול עושה שייריס אי לא, והא אית ליה לר"ל לעיל (דף ס.) כמקומו דמי וא"כ אפסול מהא דאפסול אינו עושה שייריס, וי"ל דאיכא למימר משום דזוקא שאנתו למעלה [אף] למטה אבל אם נתנו בהקטירו לא יחזור הכשר ויקבל, ומיהו קשה דא"כ אפסול דאפסול עושה שייריס מדנקט אפסול [שנתן שלא בהקטירו] משמע משום אפסול לחוד עושה שייריס, לכך נ"ל כדפי' לעיל בפרק קבלה כג) דאי קאי אאפסול היינו אטמא דבהא מיהא כ"ע מודו דעושה שייריס הואיל ומרלה בגבור כדאיתא בגמרא כד) (דף ה.):

והקריבו הכהנים וגו' **מקבלה ואילך מצות בהונה.** תימה תיפוק ליה מהיקישא דסמיכה לשחיטה כדדרים ר"ש בפ' הקומץ רבה (מנחות דף יט.), וי"ל דאי לאו דרשא דהכא הוי ממעטינן שחיטה [דהוי] נמי בכלל כהונה מדכתיב כהונתכם. ואף על גב דאיצטריך בפ"ק (דף יג.) והקריבו בני אהרן הכהנים לג"ש שתהא בכהן כשר ובכלי שרת מ"מ דרש נמי מקבלה ואילך מצות כהונה (מהר"פ):

ג) לעיל כו:, ב) [לעיל יד:], ירושי' יומא פ"ב ה"א ה"ד ה"א, ד) לעיל טו. יומא מח. ירושי' שם פ"ה ה"א, ה) לעיל כו., ו) [יומא כז.] ת"כ ויקרא נדבה פרש"ד ה"ב, ז) [כרתות לא: וז"ן], ח) [לקמן לג.] ת"כ שם ה"א, ט) [יומא לא.], י) לקמן לד:, כ) ע' לעיל כו: כז., ל) כלים פ"א ה"י, מ) פ"א מ"א, נ) יומא טו, ס) לקמן ע"ב, ע) [וע"ע תו' חולין ב: ד"ה שמא], פ) ויקרא ד, ד, צ) [וע"ש ברש"י ד"ה לפני ה' ופמ"ל], לגלגו לפני ה' ופמיך ליה וסמך את ידו ויקרא א]

שינויי נוסחאות

א) ששחטו כל"ל (שו"מ, צ"ק): **ב)** ל"ל והקריבו בני אהרן הכהנים וגו' (הגרי"ב): **ג)** בכ"ל נוסף וקרא אסמכתא בעלמא: **ד)** ל"ל או להקטיר (*ש"מ): **ה)** מפרש לה כל"ל (ש"מ): **ו)** תיבת למר ליתא בכתה"י: **ז)** ל"ל ליה (ש"מ): **ח)** נ"א ועוד בסוטה (צ"ק): **ט)** ל"ל שכינה (ש"מ, צ"ק): **י)** כניסה ויציאה (תוס' הרא"ש סוטה שם): **יא)** הוציאה הוציאוה כל"ל (יעב"ץ, וכ"ה במשניות, אבל בבבלי שם ליתא הוציאוה הב' לא במתני' ולא בגמ': **יב)** העזרה שהרי היו זקוקין להוציאה אף חוץ להר הבית (ש"מ), נ"א אף חוץ לחיל ולהר הבית (צ"ק ורש"ש): **יג)** בשאר צידי העזרה (ש"מ), וכ"ש תיקן בשאר מקומות: **יד)** היכי שחיט כל"ל (ש"מ, וכנר"ז בצ"ק ורא"ש). וכה"ז לא הגיה, דמפרש דאפסל שפיר לשמוט בסכין ארוכה כ"כ אמה, אלא דאין כזה משם שמא יגעו בבשר, וכתב דעל זה קאי מש"כ להלן "אין לחוש בכך". ועי' בחוס שאמ"ז: **טו)** זו גירסת בה"ג, (ואולי ל"ל והא דקאמר), ועפ"י פירושו הנ"ל בחוס שלפנ"ז. וגי' ל"ק אין לחוש בכך דשחיטה כשרה בדיעבד קאמר ושמא יגעו וכו', וכ"ג הגר"א חכה, וכ"ה בד"ו. וע"ע בל"ק שם ובת"ש וש"מ: **טז)** לא תקשי ממצורע כל"ל, והסתר ממתק (ש"מ): **יז)** לגגין ועליות אם לא דרך (ש"מ): **יח)** ל"ל דההיא (ש"מ): **יט)** דמרחק צפון דוסמך ושחט גבי עולה כתיב דטענוה צפון ועולה דריש בת"כ, כל"ל (שמכ"י): **כ)** בסמכ"י מוסיף כאן ולא בבמה: **כא)** ה' וסמך (שמכ"י): **כב)** דלמא שאני התם דקדושה דחטאות הפנימיות חמורה היא (שמכ"י): **כג)** ל"ל בפרק כל הזבחים שקבלו דמן, ועיי"ש דף כו ע"ב תד"ה סכין: **כד)** עי' תוס' דף כו ע"ב ד"ה הכ"ע (גליון):

ליקוטים

שהשחיטה בשרה בזרים ובנשים כו'. אכן באמת משלשה מקומות במקרא עלה בידינו שבודאי היו מקפידין בשחיטה והפשטה שיהו נעשין ע"י כהנים או לוים. כי כתוב בחנוך הבית דחזקיהו רק הכהנים היו למעט ולא יכלו להפשיט וגו' ויחזקום אחיהם הלוים. ובפסח חזקיהו כתוב [בענין שחיטת פסח] והלוים על שחיטת הפסחים. וכן בפסח דיאשיהו והלוים מפשיטים. וכן מפורש בכתוב לעתיד כי אם הלוים וגו' ומשרתים את הבית ריק הוא ודאי, והיינו כמו דבימי עלי הוו מהדרי אפילו בתר כהן ולא טעו בהכי ואטו עד דאתא שמואל לא הוו ידעי דשחיטה בזר כשרה.

תורה אור השלם

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א, ד-ה
2. וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲבַדְתֶּם עֲבֹדַת מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת כְּהֻנַּתְכֶם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת: במדבר יח, ז

מוסף רש"י

אם יש דם הנפש. עוד בעזור בהמה: **יחזור הכשר ויקבל.** מן הדם ויתן שלא במחשבה וכשר, דמחשבה המשיב עלה קמא לא מיפסל, דכיון דאינו ראוי לעבודה אין מחשבתו מחשבה (לעיל כו:) **יחזיר לכשר.** שנתנו לו, ואשמעינן כה תרתי, חדא דלא מיפסל במאי דאפסקיה פסול, ואשמעינן דהולכה זו שעשה הכשר שלא בדבר, שהוציא לפסול שהיא עומד בלא המזבח, לא נעשית בהכשר ולא שמה הולכה, דקתני יחזירנה למי שנתנה לו, ואי הולכה שלא בדבר שמה הולכה אמאי יחזירנה לאחור, יבא כשר ויעלנה מידו בלא המזבח וזה לא יוציאנה לו, אלא דמעשה אצטבע בעלמא עביד (לעיל יד:): **ואספו כשר.** הואיל ונתקבל בכלי: (לעיל טו.) **נתנו.** לאמתן דמיו: **על גבי הכבש.** שאינו מקוים מתן דמיים, אי כמזבח שלא כנגד היסוד. ואלפיון לקמן דעולה שעונה מתן דמיים כנגד היסוד שהיא יסוד המזבח למטה ממתן דמיה, לאעוטי קרן מזבחים דדומיה דלא הוה לה יסוד כדאמריגן בפחיטו מקומן: **למטה.** ממוט הסיקרא (לעיל כו.) **וכי מאין באתה.** ליטנא דמתני' הוא, וכי מאין באתה. דאינו מוריפיה לא דק, דמאן דאית ליה לאו כמקומו דמי לא קאי אאפסול כלל כדמוכח לעיל (דף יד:)

אם יש דם הנפש כו'. הא' תנא אי ס"ל דאפסול עושה שייריס א"כ צריך לפרש דמון למקומו לאו כמקומו דמי ולכך יחזור הכשר ויקבל, ואי ס"ל כמקומו דמי (אינו) צריך לפרש דאפסול [אינו] עושה שייריס. כך פ"ה. ואגב מורפיה לא דק, דמאן דאית ליה לאו כמקומו דמי לא קאי אאפסול כלל כדמוכח לעיל (דף יד:)

שיטה מקובצת

אם יש דם הנפש כו'. הא' תנא אי ס"ל דאפסול עושה שייריס א"כ צריך לפרש דמון למקומו לאו כמקומו דמי ולכך יחזור הכשר ויקבל, ואי ס"ל כמקומו דמי (אינו) צריך לפרש דאפסול [אינו] עושה שייריס. כך פ"ה. ואגב מורפיה לא דק, דמאן דאית ליה לאו כמקומו דמי לא קאי אאפסול כלל כדמוכח לעיל (דף יד:)

ג א מיי' פרק י"ד מהלכות פסה"מ הלכה ב ופרק ג שם הלכה י:
ד ב מיי' פ"ל מהלכות מעשה הקרבן הלכה ט:
ה ג ד מיי' פ"ל מהל' פסה"מ הלכה ל"ד ופי"ל שם הלכה ב:
ו ה מיי' שם פ"ל הלכה כה:
ז ו מיי' פ"ב שם הלכה י:
ז מיי' פ"ט מהלכות איסורי מזבח הלכה ו ופרק ה מהלכות מעה"ק הלכה ח:
ח ח מיי' פ"ל מהלכות פסה"מ הלכה ח:
ט ט מיי' פרק ג מהלכות מעה"ק הלכה יא:

תוספתא

ט) וכולן שקיבלו את הדם חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל **י)** קיבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר **יא)** קיבל בימינו ונתן לשמאלו יחזיר לימינו **יב)** קיבל בכלי קדש ונתן לכלי חול יחזיר לכלי קדש **יג)** נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר **יד)** נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד נתן את הניתנין למטה למעלן ואת הניתנין למעלן למטה ואת הניתנין בפנים בחוץ ואת הניתנין בחוץ בפנים אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל: **גמ' שחטו** **טו)** דיעבד אין לכתחלה לא ורמינהו **טז)** ושחט שחיטה בזר לשרה שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים ובעבדים ובטמאים ואפילו בקדשי קדשים או אינו אלא בכהנים אמרת וכי מאין באתה מכלל שנאמר **יח)** ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח יכול אף בשחיטה ת"ל **יט)** ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו **כ)** וגו' **כא)** מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשרה בזר: **מה סמיכה בטהורים.** כדמפרש לקמיה: **מדרבנן.** שמא יגעו בבשר: **מאי שנא סמיכה.** דבטהורים מלאורייתא: **דכתיב לפני ה'.** ושחט

כב) דלמא שאני התם דקדושה דחטאות הפנימיות חמורה היא **כג)** ל"ל בפרק כל הזבחים שקבלו דמן, ועיי"ש דף כו ע"ב תד"ה סכין: **כד)** עי' תוס' דף כו ע"ב ד"ה הכ"ע (גליון):

כה) אמר רבי יוסי בר' חנינא אמר רבי אלעזר בר' שמעון אמר רבי אלעזר בר'